

absolveñtas

graduate, alumnus

Asmuo, aukštojoje mokykloje sėkmingai baigęs studijų programą ir gavęs aukštojo mokslo kvalifikaciją liudijantį diplomą.

Pastaba: Aukštųjų mokyklų absolventai, gavę kvalifikaciją liudijantį diplomą, Lietuvoje yra šie: profesijos bakalauras, bakalauras, magistras, mokslo daktaras ir meno daktaras; meno ir teologijos licenciatai.

akadèmija

academy

Specializuota universitetinė aukštoji mokykla, kurioje plėtojamos studentų praktinės veiklos, taikomųjų ir fundamentinių tyrimų mokėjimai, reikalingi įvairiose žmogaus darbinės veiklos srityse (pvz., meno, mokymo, ekonomikos, sporto, žemės ūkio, medicinos, technologijos, karo ir t. t.), ir kurioje vykdoma eksperimentinė (socialinė, kultūrinė) plėtra ir (arba) plėtojamas aukšto lygio profesionalusis menas.

Pastaba: Akademijoje paprastai dominuoja pirmosios ir antrosios pakopų studijos, per kurias plėtojami praktinės veiklos ir taikomųjų tyrimų mokėjimai, taip pat gali būti vykdomos trečiosios pakopos studijos, grindžiamos fundamentiniais, taikomaisiais tyrimais bei eksperimentine (socialine, kultūrine) plėtra. Dar žr. aukštoji mokykla.

akadèminė pažymà

transcript of record, academic record

Įstatymų nustatyta tvarka aukštosios mokyklos išduodamas dokumentas, kuriame nurodoma, kokie studijų programos dalykai arba moduliai buvo baigti, kokia kreditų apimtis ir kaip jie buvo įvertinti.

Pastaba: Paprastai pažyma liudija tam tikro kvalifikacijos lygmens dalies kvalifikacijos ar kvalifikacijos suteikimą.

akadèminis personàlas

academic staff

Mokslo ir studijų institucijos personalo dalis, tiesiogiai atsakinga už mokslo tyrimus ir studijų programų vykdymą bei tobulinimą.

Pastaba: Aukštosios mokyklos akademinį personalą sudaro dėstytojai ir mokslo darbuotojai.

akreditācija

accreditation

Pripažinimas, kad įvertinta studijų programa, aukštoji mokykla atitinka nustatytus kriterijus.

Pastaba: Akreditacija yra akreditavimo rezultatas.

akreditāvimas

accreditation

Vertinimas, kurio metu akredituojančioji institucija pripažįsta, kad įvertinta studijų programa, aukštoji mokykla atitinka teisės aktų ir kitų normatyvinių dokumentų reikalavimus.

Pastaba: Akreditavimą paprastai organizuoja ir vykdo valstybės įgaliota institucija. Lietuvoje tokia institucija yra Studijų kokybės vertinimo centras (SKVC).

akreditāvimo įstaiga

accrediting authority (or agency)

Nepriklausoma, nacionalinė ir teisėtai veikianti institucija, nustatanti studijų programų, aukštųjų mokyklų vertinimo standartus, kriterijus ir procedūras bei atliekanti ekspertinį vertinimą.

Pastaba: Akreditavimo įstaiga turi periodiškai įsivertinti savo veiklą ir būti įvertinta išoriškai.

akredituojančioji institucija

accrediting body

Institucija, turinti teisę suteikti akreditaciją.

ankstèsnio mókymosi pripažinimas

recognition of prior learning

Formalus savaiminio ar neformalaus mokymosi būdu darbe ar per gyvenimą įgytų žinių ir mokėjimų (kompetentingumų) pripažinimas.

Pastaba: Atliekamas formalizuojant demonstruojamus kompetentingumus arba įskaitant kitose institucijose formalizuotus ankstesnio mokymosi pasiekimus.

antróji stùdijų pakópa

second (study) cycle

Universitetinės studijos, kuriomis siekiama kvalifikacinio magistro laipsnio ir rengiamasi doktorantūros studijoms arba praktinei veiklai.

Pastaba: Antrojoje studijų pakopoje būtina surinkti nuo 90 iki 120 kreditų. Paprastai 40% programos apimties turi būti skiriama moksliniams tyrimams ir mokslinio tiriamojo pobūdžio baigiamajam darbui. Studijos baigiamos magistro darbo (kūrybinio projekto) gynimu.

Įvykdžiusiems magistrantūros programą ir apgynusiems magistro darbą suteikiamas magistro kvalifikacinis laipsnis ir išduodamas magistro diplomas. Antroji studijų pakopa yra ir vientisųjų studijų dalis. Dar žr. vientisosios studijos.

antrósios stùdijų pakópos láipsnis

second (study) cycle degree

Kvalifikacinis aukštojo mokslo laipsnis, suteikiamas asmeniui, sėkmingai įvykdžiusiam aukštosios mokyklos antrosios pakopos arba vientisųjų studijų programos reikalavimus (pasiekusiam nustatytus studijų rezultatus).

Pastaba: Lietuvoje tai magistro, meno arba teologijos licenciato laipsnis, suteikiamas universitetinėse aukštosiose mokyklose. Kai kuriose užsienio šalyse egzistuoja kvalifikacinis profesijos magistro laipsnis, suteikiamas kolegijose. Studijuojama baigus pirmosios pakopos studijas arba vientisiosiose studijose. Pagal Bolonijos deklaraciją antrosios pakopos studijų trukmė paprastai ne mažesnė kaip 1 metai (60 kreditų).

atestātas

certificate

Valstybės pripažįstamas tam tikrą mokslo arba kvalifikacijos lygmenį žymintis dokumentas.

Pvz., brandos atestatas (vidurinio išsimokslinimo dokumentas).

atestāvimas

certification

Asmens per tam tikrą laikotarpį atliktos veiklos vertinimas pagal nustatytus kriterijus, siekiant priimti sprendimą apie jo atitiktį konkrečioms pareigoms užimti.

Pastaba: Aukštųjų mokyklų dėstytojai atestuojami kas penkeri metai arba neeilinių atestacijų tvarka.

atlikimo lygmuõ

level of performance

Gebėjimo ką nors atlikti kokybiškumo pakopa.

Pastaba: Skiriami atlikimo lygmenys: gabumai (potencialūs gebėjimai), gebėjimai (neformaliu arba savaiminiu mokymosi ar studijavimo būdu išsiugdyti gabumai), mokėjimai (formaliu mokymosi ar studijavimo būdu išsiugdyti gebėjimai), įgūdžiai (praktinėje veikloje automatizuoti mokėjimai). Mokėjimas taip pat yra vienas iš kompetentingumo elementų. Žinojimas yra gebėjimo, o supratimas – mokėjimo atlikimo būtinos, bet ne pakankamos sąlygos.

áuklėjimas

moral education

Pasaulėžiūrinių – dorovinių, estetinių, politinių bei kitų socialinių idėjų ir bendražmogiškų vertybių perteikimas, ugdant aukštesnius dvasinius poreikius ir jausmus, įsitikinimus bei idealus, požiūrius į materialines gėrybes bei dvasines vertybes.

aukštasis kolèginis išsimókslinimas

background acquired in professional higher education / background education

Išsimokslinimas, įgytas Lietuvos aukštojoje mokykloje baigus koleginių studijų programą, pagal kurią suteikiama aukštojo mokslo kvalifikacija, arba teisės aktų nustatyta tvarka pripažintas kaip jam lygiavertis užsienio mokslo ir studijų institucijose įgytas išsimokslinimas. Dar žr. išsimokslinimas.

Pastaba: Baigus kolegines studijas įgyjamas profesijos bakalauro laipsnis.

aukštasis universitetinis išsimokslinimas

background acquired in university higher education / background education

Išsimokslinimas, įgytas Lietuvos aukštojoje mokykloje baigus universitetinių studijų programą arba doktorantūrą, pagal kurią suteikiama aukštojo mokslo kvalifikacija, arba teisės aktų nustatyta tvarka pripažintas kaip jam lygiavertis užsienio mokslo ir studijų institucijose įgytas išsimokslinimas. Dar žr. išsimokslinimas.

Pastaba: Baigus universitetines studijas įgyjamas magistro laipsnis.

aukštoji mokykla

higher education institution

Juridinis asmuo, turintis Lietuvos Respublikos Konstitucijos garantuojamą autonomiją, Mokslo ir studijų įstatymo bei kitų įstatymų nustatytą specialų statusą, kuris organizuoja ir vykdo studijas, teikia teisės aktais nustatytas aukštojo mokslo kvalifikacijas, vykdo mokslinius tyrimus, eksperimentinę (socialinę, kultūrinę) plėtrą ir (arba) meno veiklą, taiko mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros rezultatus, kaupia mokslo žinias, plėtoja kūrybinę veiklą, puoselėja akademinės bendruomenės vertybes ir tradicijas.

Pastaba: Lietuvoje aukštosios mokyklos yra dviejų tipų – universitetai ir kolegijos. Universitetinės aukštosios mokyklos gali būti vadinamos universitetais, akademijomis, seminarijomis. Koleginės aukštosios mokyklos gali būti vadinamos kolegijomis arba tiesiog aukštosiomis mokyklomis. Dar žr. kolegija, universitetas, akademija, seminarija.

aukštojo mokslo diplomas

diploma of higher education

Dokumentas, patvirtinantis kurios nors studijų pakopos asmens įgytą aukštąjį išsimokslinimą (suteiktą aukštojo mokslo kvalifikacinį laipsnį).

Pastaba: Bendrinis profesijos bakalauro, bakalauro, magistro ir daktaro diplomų pavadinimas.

aukštojo mokslo kvalifikacija

qualification of higher education

Kvalifikacija, patvirtinanti, kad asmuo įgijo kurią nors aukštojo mokslo pakopą atitinkantį profesinės veiklos kompetentingumą bei tolimesnių studijų aukštesnėje pakopoje teisę.

Pastaba: Aukštojo mokslo kvalifikaciją patvirtina profesijos bakalauro, bakalauro, magistro, meno arba teologijos licenciato, mokslo arba meno daktaro diplomai. Aukštojo mokslo kvalifikaciją suteikia aukštoji mokykla. Aukštojo mokslo kvalifikacija suteikiama remiantis asmens per studijavimą įgytu ir pademonstruotu kompetentingumu. Mokslo ir studijų įstatyme apibrėžiama ekstensyviai: „Kvalifikacinis (profesijos bakalauro, bakalauro, magistro) laipsnis, mokslo daktaro laipsnis, meno daktaro laipsnis, taip pat kvalifikacija, kurią teisės aktų nustatyta tvarka suteikia aukštoji mokykla.“

aukštósios mokýklos atskaitomýbė

accountability of higher education institution

Aukštosios mokyklos veiklos principas, kuris įgyvendinamas per įsivertinimą arba išorinį vertinimą, rodančius, ar aukštoji mokykla laikosi jos veiklą reglamentuojančių dokumentų, ar tinkamai naudoja turimus išteklius, ar sudaromos tinkamos sąlygos moksliniams tyrimams, meninei veiklai ir studijoms plėtoti.

Pastaba: Tai būtina studijų kokybės užtikrinimo proceso dalis.

B

baigiamàsis kvalifikàcinis egzàminas

final qualifying examination

Egzaminas, iš kurio įvertinimo sprendžiama apie siekiamos kvalifikacijos ar kvalifikacinio laipsnio suteikimą. Dar žr. egzaminas.

Pastaba: Remiantis egzamino rezultatų įvertinimu gali būti suteikiama kvalifikacija.

bakaláuras

graduate (of first cycle study programme)

Asmuo, sėkmingai baigęs universitetines bakalauro studijas ir turintis bakalauro diplomą.

bakaláuro láipsnis

bachelor's degree

Kvalifikacinis aukštojo mokslo laipsnis, suteikiamas asmeniui, sėkmingai įvykdžiusiam aukštosios mokyklos pirmosios pakopos universitetinių studijų programos reikalavimus (pasiekusiam nustatytus studijų rezultatus).

Pastaba: Suteikiamas baigus pirmosios pakopos studijas, kurių apimtis 180–240 kreditų (studijų trukmė nuo 3 iki 4 metų).

bendrąsis kompetentingumas

generic competence (pl. generic competences)

Žmogaus asmeninio, socialinio, kultūrinio, informacinių ir komunikacinių technologijų (IKT) ir pan. kompetentingumų visuma, reikalinga bet kurioje profesinėje veikloje (skirtingai nuo funkcinio ir pažintinio kompetentingumo), asmeniniame bei socialiniame gyvenime.

brandōs atestątas

maturity certificate

Dokumentas, patvirtinantis asmens vidurinį išsimokslinimą.

Pastaba: Lietuvoje brandos atestatas suteikiamas sėkmingai išlaikius mokyklinius ir (arba) valstybinius baigiamuosius vidurinio mokslo egzaminus.

C-Č

(šiuo metu į žodyną nėra įtraukta terminų, prasidedančių šiomis raidėmis)

D

dąktaro disertącijos gynimo tarýba

doctoral thesis defense board

Doktorantūros komiteto sudaryta mokslininkų grupė, sprendžianti mokslo daktaro laipsnio suteikimą disertantui.

Pastaba: Daktaro disertacijos gynimo taryba sprendimą apie daktaro laipsnio suteikimą priima išnagrinėjusi ginti pateiktą disertaciją, įvertinusi jos kokybę, atitiktį disertacijoms keliamiems reikalavimams ir disertanto mokslinį kompetentingumą.

dalinės studijos

periods of study

Atskirų dalykų, modulių arba jų ciklų studijos, skirtos profesiškai tobulėti, keisti ar įgyti kitą profesiją, profesiniam ar bendrajam išsimokslinimui plėtoti; taip pat ir profesijai įgyti, net jei iki to jokios profesijos neturėta.

Pastaba: Dalinės studijos paprastai pasirenkamos kaip dalis studijų programos arba organizuojamos kaip profesinio tobulėjimo, papildomieji, išlyginamieji ir kitokie kursai. Europos Sąjungoje populiarūs dalinių studijų programa „Socrates / Erasmus“. Europos Sąjungoje dalinės studijos matuojamos ir įskaitomos pagal ECTS, o vertinimas patvirtinamas aukštosios mokyklos išduodama pažyma.

dėstymas

teaching

Dėstytojo mokomoji (auklėjimą ir lavinimą derinanti) veikla, skatinanti studento asmeninį ir profesinį (bendrąjį ir specialųjį) tobulėjimą.

dėstytojas

college of higher education / university teacher

Asmuo, mokantis ir ugdantis studentus bei klausytojus aukštojoje mokykloje.

Pastaba: Aukštųjų mokyklų dėstytojų pareigybės yra šios: profesorius, docentas, lektorius, asistentas.

diplòmas

diploma

Dokumentas, patvirtinantis asmeniui suteiktą valstybės pripažintą kvalifikaciją ar kvalifikacinį laipsnį.

Pvz., bakalauro, magistro, daktaro ir pan. diplomas.

diplòmo priedėlis

diploma supplement

Kartu su aukštojo mokslo diplomu išduodamas aukštojo mokslo institucijos dokumentas, kuriame pateikiami išsamūs duomenys apie studijas ir studijavimo rezultatai (pažymiai).

Pastaba: Paprastai aukštojo mokslo diplomo priedėlyje būna įrašyta surinktų kreditų visuma, studijų trukmė, pobūdis, pakopa, turinys ir pažymiai, leidžiantys spręsti apie absolvento studijavimo pažangumą.

disertantas

PhD candidate

Doktorantas, pateikęs baigtą daktaro disertaciją arba ją ginantis.

doktorantas

PhD student

Trečiosios studijų pakopos studentas ir tyrėjas.

doktoranto darbo planas

work plan of PhD student

Individualus doktoranto darbo planas, kuriame numatyti doktorantūros studijų, mokslinių tyrimų, disertacijos rengimo etapai ir terminai.

Pastaba: Kiekvieną semestrą, remiantis doktoranto darbo planu, yra vykdoma doktoranto atestacija.

doktoranto vadovas

supervisor of PhD student

Mokslininkas, disertacijos tematika atliekantis mokslinius tyrimus ir vadovaujantis doktoranto studijoms ir moksliniams tyrimams.

Pastaba: Paprastai tai profesoriai arba pripažinti menininkai. Doktoranto vadovą tvirtina doktorantūros komitetas.

doktorantūra

PhD studies

Universitetinės trečiosios pakopos studijos, skirtos daktaro kvalifaciniam laipsniui įgyti ir savarankiškam mokslo tiriamajam darbui pasirengti. Dar žr. trečioji studijų pakopa.

Pastaba: Universitetas arba universitetas su kitais Lietuvos ar užsienio universitetais ir (arba) mokslinių tyrimų institutais, siekiančiais įgyti doktorantūros teisę, Švietimo ir mokslo ministerijai pagal Doktorantūros teisės suteikimo tvarkos aprašą pateikia doktorantūros projektą, pretendentų į doktorantūros komiteto narius sąrašą, kitų doktorantūroje dalyvausiančių mokslininkų, dirbančių institucijoje (institucijose), pretenduojančioje į doktorantūros teisę, sąrašą ir doktorantūros reglamento projektą.

doktorantūros komitetas

PhD committee

Aukšto lygio mokslininkų grupė, atsakinga už kurios nors mokslo krypties (-čių) doktorantūros studijų bei mokslinių tyrimų vykdymą.

Pastaba: Doktorantūros komitetas turinčioje doktorantūros teisę mokslo ir studijų institucijoje organizuoja konkrečios mokslo krypties doktorantūros studijas.

doktorantūros mokyklà

PhD school

Universiteto su kitais Lietuvos ir (arba) užsienio šalių universitetais ir (arba) mokslinių tyrimų institutais, kartu gavusių doktorantūros teisę bendradarbiavimo forma organizuojant doktorantūrą, kuri vykdoma remiantis institucijų sutartimi arba universiteto, jeigu jis vienas gavo doktorantūros teisę, doktorantūros organizavimo forma.

Pastaba: Doktorantūros mokykla organizuoja ir vykdo doktorantūros studijas ir atsako už jų kokybę.

doktorantūros reglameñtas

regulation of PhD studies

Universiteto arba universiteto su kitais Lietuvos ir (arba) užsienio universitetais ir (arba) mokslinių tyrimų institutais parengtas ir patvirtintas doktorantūros vykdymo tvarkos aprašas.

Pastaba: Būtinasis dokumentas, siekiant doktorantūros teisės ir ją įgyvendinant.

dvigubas laipsnis

double degree

Kvalifikacinis aukštojo mokslo laipsnis, suteikiamas asmeniui, sėkmingai įvykdžiusiam pirmosios pakopos mišriosios studijų programos reikalavimus (pasiekusiam nustatytus studijų rezultatus) ir susidedantis iš pagrindinės bei gretutinės studijų krypties laipsnių.

E-Ė-Ė

egzaminas

examination

Studento studijavimo pasiekimų vertinimas remiantis suformuluotais studijų rezultatais.

Pastaba: Egzaminavimas grindžiamas studijavimo pasiekimų vertinimo kriterijais, jam vykdyti parengiamos vertinimo priemonės. Studijavimo pasiekimų vertinimo kriterijai nustatomi remiantis suformuluotais studijų rezultatais, o tai yra principinė į studentą orientuotų studijų teorinė nuostata.

eksperimentinė (sociālinė, kultūrinė) plėtra

experimental (social, cultural) development

Sisteminė pažinimo veikla, grindžiama moksliniais tyrimais ir praktine patirtimi sukauptu pažinimu.

Pastaba: Eksperimentinės plėtros tikslas – kurti naujas medžiagas, produktus ir įrenginius, diegti naujus procesus, sistemas ir paslaugas arba iš esmės tobulinti jau sukurtus ar įdiegtus, taip pat kurti, diegti arba iš esmės tobulinti moksliniais tyrimais ir praktine patirtimi sukauptu pažinimu grindžiamus žmogaus, kultūros ir visuomenės problemų sprendinius.

ekspertų arba kolegų įvertinimas

peer review

Išorinis (kai vertina ekspertas) arba vidinis (kai vertina kolega) įvertinimas, siekiant nustatyti profesinės veiklos atitiktį nustatytiems reikalavimams.

Pastaba: Šiuo atveju ekspertais gali būti ne tik kitų aukštųjų mokyklų, bet ir pačios aukštosios mokyklos dėstytojai, dėstantys tos pačios studijų krypties kitose studijų programose.

Euròpos kreditų pèrkèlimo ir kaupimo sistemà (ECTS)

European credit transfer and accumulation system (ECTS)

Studentų pasiekimų palyginimas, įskaitymas, kaupimas ir perkèlimas, grindžiamas kreditais (studijų rezultatais ir studento studijavimo laiku) bei įvairiais jų kaupimo deriniais, kuriais remiantis suteikiama kvalifikacija arba vienos kvalifikacijos kreditus leidžiama įskaityti kaip kitos kvalifikacijos kreditus.

Pastaba: ECTS sistema taikoma visose Bolonijos proceso šalyse.

Euròpos kvalifikacijų sàranga (EQF)

European qualifications framework (EQF)

Kvalifikacijų metasàranga, skirta Bolonijos proceso šalyse suteiktoms kvalifikacijoms tarpusavyje palyginti.

Pastaba: Pagrindiniai EQF tikslai: skatinti kvalifikacijų pripažinimą, studijų kokybę, piliečių tarptautinį mobilumą ir jų mokymąsi visà gyvenimą.

F

formalusis švietimas

formal education

Švietimas, vykdomas pagal teisės aktų nustatyta tvarka įregistruotas ir vykdomas švietimo programas, kurias sėkmingai baigus suteikiamas pradinis, pagrindinis, vidurinis, profesinis arba aukštasis išsimokslinimas ir (arba) kvalifikacija.

Pastaba: Švietimo įstatyme vietoj „švietimo programos“ vartojamas terminas „ugdymo programos“. Formalaus švietimo programos apima ugdymo (ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio mokymo ir pan.), ugdymosi (pagrindinio ir vidurinio mokymosi) bei saviugdos arba profesinio rengimo (mokymo ir studijų) programas profesinėse mokyklose, kolegijose, universitetuose bei kitose aukštosiose mokyklose.

fundameñtiniai mólksliniai tyrimai

fundamental research

Eksperimentiniai ir (arba) teoriniai pažinimo darbai, atliekami siekiant, visų pirma, įgyti naujų žinių apie reiškinių esmę ir (arba) stebimą tikrovę, tuo metu neturint tikslo konkrečiai panaudoti gautų rezultatų.

funkcinis kompetentingumas

functional competence (pl. functional competences)

Specialusis asmens kompetentingumas, grindžiamas būsimai profesijai būdingomis žiniomis ir mokėjimais, kitais kompetentingumo elementais, būtinais sėkmingai dirbti konkrečioje specialybėje.

Pastaba: Priklausomai nuo profesijos pobūdžio skiriami įvairūs funkciniai kompetentingumai, pvz.: geodeziniai, inžineriniai, psichologiniai, sociologiniai, ekonominiai ir t. t. Funkcinis kompetentingumas gali būti aprašytas studijas reglamentuojančiuose dokumentuose kaip profesinės veiklos atlikimo reikalavimas.

G

gabumas

aptitude, talent, inborn ability

Vienas iš atlikimo lygmenų, pasireiškiantis kaip įgimta žmogaus galia ką nors padaryti; gebėjimo prielaida.

Pastaba: Gabumai yra bendrieji ir specialieji. Specialieji gabumai lemia profesinį pašaukimą. Profesinis pašaukimas yra profesijos pasirinkimo pagrindas.

gebėjimas

ability

Vienas iš atlikimo lygmenų, pasireiškiantis kaip socializacijos būdu iš(si)ugdytas gabumas; mokėjimo prielaida.

Pastaba: Gebėjimo atlikimo būtina, bet ne pakankama sąlyga yra žinojimas.

gretutinės krypties studijos

minor studies

Mišriosios studijų programos mažesnioji dalis, tenkinanti minimalius kitos studijų krypties, negu pagrindinės studijų programos, reikalavimus, būtinus dvigubam kvalifikaciniam laipsniui suteikti.

Pastaba: Gretutinių (minor) studijų baigimas sudaro prielaidas tęsti tos pačios studijų krypties pagrindines arba, atskirais atvejais, aukštesnės pakopos studijas.

H

(šiuo metu į žodyną nėra įtraukta terminų, prasidedančių šia raide)

I-Į-Y

į studentą orientuotos studijos

student-centered learning

Studijos, grindžiamos studentų demonstruojamais studijų rezultatais pasiekimo įrodymais.

Pastaba: Į studentą orientuotos studijos yra grindžiamos žiniomis, mokėjimais, vertybėmis ir požiūriais, koreliuojančiais su aktualiais ir būsimais darbo rinkos bei demokratinės visuomenės plėtros poreikiais, todėl studijos organizuojamos remiantis: a) atsakomybės, atskaitomybės, savarankiško studijavimo, pagarbos, bendradarbiavimo, įsipareigojimo tobulėti ir kitais aukštojo mokslo organizavimo principais; b) studijų tikslais, kurie grindžiami studijų rezultatais, koreliuojančiais su nacionaline ir Europos kvalifikacijų sąrangomis; c) specifiniais įrankiais tikslams pasiekti: mobilumo plėtote, ECTS sistemos diegimu, aktyviais dėstymo ir studijavimo metodais, kokybės užtikrinimo sistemomis, grindžiamomis studijų rezultatų koncepcija, kvalifikacijų ir neformalaus bei savaiminio mokymosi pasiekimų pripažinimu ir pan.; d) su studijomis susijusiais procesais: socialinių dalininkų įtraukimu į studijų proceso organizavimą ir realizavimą, parama studentams planuojant savo karjerą ir teikiant jiems būtiną socialinę paramą ir t. t.

įgūdis

automatic action / skill

Vienas iš atlikimo lygmenų, pasireiškiantis kaip iki automatizmo išlavintas asmens mokėjimas; mokėjimo kokybiškumo rodiklis.

Pastaba: Kuo daugiau asmens mokėjimų dėl profesinės patirties tampa įgūdžiais, tuo asmens veikla yra profesionalesnė, nes dalį savo dėmesio asmuo gali skirti kitoms profesinės veiklos problemoms spręsti.

institucijos savianalizė

institutional self-analysis

Procesas, kurio metu renkama informacija bei kita faktinė medžiaga ir duomenys apie institucijos atliekamų veiklų bei vykdomų studijų programų kokybę, išryškinant jų stiprybes bei silpnybes, galimybes bei grėsmes.

Pastaba: Savianalizę atlieka vertinamos institucijos personalas.

įsivertinimas

self-evaluation

Sprendimo priėmimas apie studijų dalyko, programos, institucijos ar padalinio veiklos ar studento studijavimo kokybę, pasiekimus bei pažangą, remiantis savistaba, savianalize, esamų pasiekimų lyginimu su ankstesniais, tolesnių aukštosios mokyklos tikslų bei strategijų nustatymu, kokybės kultūros plėtra.

Pastaba: Kai įsivertinimo objektas yra studijų dalyko ar programos kokybė, sprendimą priima tą dalyką ar programą įgyvendinantys dėstytojai, studentai ir administracijos atstovai (studijų programos komitetas); kai įsivertinimo objektas yra studijų institucijos ar padalinio veiklos kokybė, sprendimą priima tos institucijos bendruomenė. Įsivertinimo ataskaitoje pateikiami visi vertinimo metu surinkti pirminiai duomenys ir jų analizė.

išorinis kokybės įvertinimas

external quality evaluation

Po išorinio kokybės vertinimo nepriklausomų ekspertų priimamas sprendimas, ar studijų dalyko, programos, institucijos (padalinio) kokybė atitinka nustatytus reikalavimus.

Pastaba: Įvertinimu yra grindžiama studijų programos arba institucijos akreditacija bei tolesnis studijų kokybės gerinimas.

išorinis vertinimas

external assessment (external review)

Informacijos apie studijų dalyko, programos, institucijos ar padalinio veiklos kokybę rinkimas, analizė ir sisteminimas, atliekamas tos pačios (tų pačių) studijų krypties (krypčių) išorinių ekspertų, remiantis nustatytais kriterijais ir rodikliais, siekiant išryškinti esamas stiprybes ir silpnybes.

Pastaba: Pagal nustatytus tikslus, logiką ir metodiką vertina ekspertas ar jų grupė, nedalyvaujantys vertinamos institucijos veikloje. Ekspertai aiškinasi studijų dalyko, programos, institucijos ar padalinio stiprybes bei silpnybes ir pasiūlo priimti sprendimą, ar tam tikra veikla vykdoma tinkamai. Išorinis kokybės vertinimas vykdomas trimis etapais: a) įsivertinimo ataskaitos analizė; b) ekspertų vizitas į studijų instituciją; c) įvertinimo ataskaitos parengimas. Aukštųjų mokyklų studijų programų išorinį vertinimą atlieka Studijų kokybės vertinimo centras arba kita aukštojo mokslo kokybės vertinimo agentūra, įtraukta į Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo agentūrų registrą. Studijų programos išorinio vertinimo tikslai: sudaryti prielaidas tobulinti studijų programą, kurti studijų kokybės užtikrinimo kultūrą; nustatyti, kaip studijų programos vykdymo kokybė atitinka teisės aktų reikalavimus, Europos aukštojo mokslo erdvės nuostatas ir aukštosios mokyklos įsipareigojimus.

išsimokslinimas

background education

Teisės aktų nustatyta tvarka atitinkamais dokumentais (atestatais, pažymėjimais, diplomais) pripažįstama asmens įgyto išsilavinimo (žinių, mokėjimų) ir išsiauklėjimo (vertybių, požiūrių) visuminė branda.

Pastaba: Aukštasis mokslas teikia aukštąjį išsimokslinimą. Išsimokslinimas apima išsilavinimo ir išsiauklėjimo vienovę. Išsilavinimas be išsiauklėjimo, kultūros filosofijos požiūriu, yra pavojingas atskiro žmogaus ir visos žmonijos būčiai. Šiuo metu aukštajame moksle (kaip ir kituose švietimo sektoriuose) ypač pabrėžiama lavinamoji išsimokslinimo pusė, bet nepelnytai (ir pavojingai) yra apleista vertybinė išsimokslinimo pusė – išsiauklėjimas. Išsiauklėjimas lemia, kam bus panaudotas išsilavinimas – įgytos žinios ir mokėjimai. Mokslo ir studijų įstatyme bei kituose teisės aktuose šiuo metu vietoj „išsimokslinimo“ vartojamas „išsilavinimo“ terminas.

ištęstinės studijos

part-time studies

Studijų forma, skirta tos pačios studijų pakopos kvalifikacijai įgyti per ilgesnį laiką nei nuolatinų studijų atveju tiems studentams, kurių netenkina nuolatinų studijų formos intensyvumas.

Pastaba: Ištęstinių studijų formos apimtis turi būti ne mažesnė kaip 30 ir ne didesnė kaip 45 kreditai per metus; tokių studijų trukmė neturi būti daugiau kaip pusantro karto ilgesnė už studijų nuolatinė forma trukmę, šioms taikant metinę 60 kreditų normą.

ištęstinių studijų studentas

part-time student

Studentas, studijuojantis ištęstine studijų forma aukštojoje mokykloje pagal studijų programą arba doktorantūroje.

J

jungtinė studijų programà

joint study programme

Ne mažiau kaip dviejų aukštųjų mokyklų, paprastai skirtingų šalių, bendrai vykdoma studijų programa, kurią baigus suteikiamas jungtinis kvalifikacinis laipsnis.

jungtinis laipsnis

joint degree

Kvalifikacinis aukštojo mokslo laipsnis, suteikiamas asmeniui, sėkmingai įvykdžiusiam jungtinės studijų programos reikalavimus (pasiekusiam nustatytus studijų rezultatus).

K

klausytojas

unclassified student

Asmuo, studijuojantis pagal formalias, neformalias švietimo programas arba atskirus studijų dalykus (modulius).

Pastaba: Klausytojas, susimokėjęs nustatyto dydžio mokesčių, gali studijuoti tik atskirus formalios studijų programos dalykus arba modulius, pvz., norėdamas įgyti atskirus planavimo, pasiekimų vertinimo ir pan. kompetentingumus, kad jais remiantis būtų suteikti kreditai bei išduoti kompetentingumą liudijantys dokumentai (pažymos ar pažymėjimai).

kokybės įvertinimas

quality evaluation

Pačios institucijos ar nepriklausomų ekspertų vertinimo rezultatais paremtas sprendimas, ar studijų dalyko, programos, institucijos (padalinio) ar besimokančiojo veiklos kokybė, pasiekimai ar pažanga atitinka nustatytus reikalavimus.

Pastaba: Kai kuriose šalyse apsiribojama tik kokybės įvertinimu, nes manoma, kad akreditacija neskatina aukštųjų mokyklų kokybės kultūros plėtotės.

kokybės palyginimas

benchmarking

Standartizuotas procesas, kurio metu renkami ir analizuojami duomenys, leidžiantys tarpusavyje palyginti ir įvertinti studijų dalyką, programą, institucijų (padalinių) veiklą (procesų) ar rezultatų kokybę.

Pastaba: Skiriamas procesų ir šių procesų rezultatų kokybės palyginimas. Procesų kokybės palyginimas leidžia išvengti nekokybiškų lyginamų procesų rezultatų.

kokybės užtikrinimas

quality assurance

Periodiškai atliekamas studijų dalyko, modulio, programos arba institucijos (padalinio) kokybės įsivertinimas ir vertinimas, kurių metu gauti rezultatai leidžia gerinti studijų kokybę.

Pastaba: Kokybės užtikrinimas apima kokybės vertinimą ir kokybės gerinimą iki nustatytų reikalavimų (standartų). Pagrindinis kokybės užtikrinimo veiksnys yra akademinio personalo profesinis tobulėjimas.

kokybės vertinimas

quality assessment

Faktų ir kitos informacijos rinkimas, sisteminimas ir analizė, siekiant priimti sprendimą apie studijų dalyko, programos, institucijos (padalinio) kokybę ar studento pažangą ir pasiekimus.

Pastaba: Kokybės vertinimas yra kokybės gerinimo pagrindas. Vertinimo metu surinktų duomenų pagrindu įvertinama studijų programos kokybė, o pastarosios pagrindu ekspertai teikia rekomendacijas dėl studijų programos akreditavimo.

kolègija

college of higher education

Aukštoji mokykla, kurioje vykdomos pirmosios pakopos profesijos bakalauro (koleginės) studijos, plėtojami taikomieji moksliniai tyrimai ir (arba) profesionalusis menas. Dar žr. aukštoji mokykla.

Pastaba: Kolegijoje paprastai vykdomos pirmosios pakopos studijos, bet kai kuriose užsienio šalyse vykdomos ir antrosios pakopos profesijos magistro studijos.

kolèginės stùdijos

higher education college studies

Kolegijoje vykdomos pirmosios pakopos studijos – profesijos bakalauro studijos.

kompetentingùmas

competence

Praktiškai patikrintas gebėjimas integruotai ir tikslingai panaudoti įgytas žinias, mokėjimus, vertybes ir požiūrius įvairiose darbo ar studijų situacijose, taip pat tobulėti profesiskai bei asmeniškai.

Pastaba: Kompetentingumas yra pagrindas kvalifikacijai ar kvalifaciniam laipsniui suteikti. Kompetentingumą sudaro mokėjimų deriniai (atskirą mokėjimą sudaro jo elementai – žinios, smulkesni mokėjimai, vertybės ir požiūriai). Žmogus, įgijęs tam tikrus atskirus mokėjimus ar jų derinius, nebūtinai bus kompetentingas. Kompetentingumą būtina pademonstruoti tam tikrame kontekste ir su tam tikromis priemonėmis, norint, kad autoritetinga institucija suteiktų kvalifikaciją. Pvz., šis studentas parodė deramą

kompetentingumą, todėl jam suteikta kvalifikacija. Kompetentingumai yra aprašyti studijas reglamentuojančiuose dokumentuose kaip profesinės veiklos atlikimo reikalavimas.

kompetentingumo elementas

element of competence

Pademonstruota asmens kompetentingumo dalis.

Pastaba: Kompetentingumo elementai yra žinios, mokėjimai, vertybės ir požiūriai. Kompetentingumas ar jo elementas yra neatskiriama asmens savybė, kurią jis gali pademonstruoti. Kompetentingumo elementas gali būti aprašytas studijas reglamentuojančiuose dokumentuose kaip profesinės veiklos atlikimo reikalavimas.

kompetentingumų grįdžiamas studijavimas

competence-based learning

Mokėjimų (pažintinių, bendrųjų ir funkcinių) ugdymas pagal nu(si)statytus reikalavimus ir mokymas(is) juos integraliai panaudoti įvairiose darbo ar studijų situacijose, siekiant, kad būtų suteikta atitinkama kvalifikacija ar pareigos.

Pastaba: Mokėjimai ir jų deriniai bei atrankus jų panaudojimas tam tikromis aplinkybėmis yra kompetentingumo pagrindas.

kompetentingumų grįdžiamas studijų turinys

competence-based curriculum

Studijos, kurių turinys parengtas ir vykdomas pagal nustatytus ir aprašytus reikalavimus bei skirtas įgytiems kompetentingumams išmokyti integraliai panaudoti įvairiose darbo ar studijų situacijose.

kontaktinė valandà

contact hour

Valstybės arba aukštosios mokyklos reglamentuotas artimos valandai (pvz., 45–60 min.) trukmės dėstymo arba kitos studijų veiklos laikas, per kurį dėstytojas tiesiogiai bendrauja su studentu ar studentų grupe.

Pastaba: Kontaktinėmis valandomis matuojama seminarų, paskaitų, laboratorinių darbų ir pan. trukmė.

kontròliniai rodikliai

reference points

Rodikliai, kuriais remiantis galima palyginti studijų programas ir nustatyti, ar jų kokybė atitinka standartų, reglamentų ar kvalifikacijos aprašų reikalavimus.

Pastaba: Dažniausiai naudojami kokybės monitoringo ar palyginamumo tikslais.

kreditas

credit

Studijų dalyko arba modulio apimties matavimo vienetas, kurį sudaro studento studijavimo laikas, reikalingas studijų rezultatams pasiekti.

Pastaba: Vienų studijų metų 1600 valandų atitinka 60 kreditų. Mokslo ir studijų įstatyme apibrėžta kaip „studijų dalyko apimties vienetas, kuriuo matuojami studijų rezultatai ir studento darbo laikas.“ Mokslo ir studijų įstatyme vartojamas terminas „studijų kreditas“.

kreditų kaupimas

credit accumulation

Kreditų rinkimo procesas, siekiant patenkinti kvalifikacijos suteikimui keliamus reikalavimus.

Pvz., bakalauro kvalifaciniam laipsniui įgyti, priklausomai nuo studijų krypties ir kitų studijų parametrų, būtina surinkti nuo 180 iki 240 kreditų.

kreditų lygmuõ

credit level

Studijų sudėtingumo rodiklis, kurį nusako studijų rezultatai ir jiems pasiekti skiriamas studijų laikas.

Pastaba: Kreditų lygmuo gali būti grindžiamas semestru, kuriame studijuojama (pirmas, antras, trečias ir t. t.), studijų pakopa (bakalauro, magistro).

kreditų pėrkėlimas

credit transfer

Vieną kvalifikaciją suteikiančioje studijų programoje įgytų kreditų panaudojimas kitos studijų programos reikalavimams tenkinti.

Pvz., gali būti perkeliama bendrojo išsimokslinimo dalykų arba modulių kreditai iš vienos tos pačios kvalifikacijų sąrangos lygmens studijų programos į kitą.

kreditų pripažinimas

credit recognition

ECTS sistemos reikalavimas, kad studento gauti kreditai sėkmingai pabaigus studijų dalyką arba modulį, įrašytą priimančios institucijos Studijų sutartyje, turi pakeisti atitinkamą kreditų skaičių namų institucijoje.

Pastaba: ECTS kreditų pripažinimas plačiai taikomas „Socrates / Erasmus“ programoje dalyvaujantiems studentams.

kreditų tipas

credit type

Studijų programos dalyko arba modulio statuso kokybinis rodiklis.

Pastaba: Kreditų tipas nurodo, ar studijų dalykas (modulis) yra pagrindinės studijų krypties, bendrųjų universitetinių ar gretutinių studijų dalykas (modulis), privalomųjų, specialiųjų, laisvai pasirenkamų ar praktinių studijų dalykas (modulis), taip pat kreditų priklausymą skirtingoms studijų pakopoms toje pačioje studijų programoje.

kvalifikacija

qualification

Formalaus vertinimo ir įteisinimo proceso rezultatas, kuris įsigalioja, kai valstybės pripažinta institucija nusprendžia, kad asmuo pasiekė studijų programos rezultatus ir išduoda nustatytą dokumentą (atestatą, pažymėjimą, diplomą ar pan.), patvirtinantį turimą asmens kompetentingumą tam tikrai profesinei veiklai atlikti.

Pastaba: Kvalifikaciją apibūdinti galima ir paprasčiau – tai dokumentas, liudijantis asmens turimą tam tikro lygmens kompetentingumą. Europos ir

Lietuvos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sąrangos numato tris kvalifikacijų pakopas (lygmenis): bakalauro, magistro ir daktaro.

kvalifikaciją pripažįstanti institucija

qualification recognizing body

Institucija, patvirtinanti asmens studijavimo pasiekimų atitiktį nustatytiems kvalifikaciniams reikalavimams (profesijos standartams, reglamentams, kvalifikacijos aprašams ir pan.).

Pastaba: Lietuvoje tai gali būti bet kuri akredituota aukštoji mokykla (kolegija, akademija, seminarija, universitetas ir pan.). Užsienyje kvalifikaciją suteikianti ir pripažįstanti organizacijos gali būti skirtingos, be to, ją suteikti gali ir kitos įgaliotos institucijos, pvz., profesinė asociacija.

kvalifikacijos aprašas

qualification description

Studijų rezultatų sistema, aprašyta ją nusakančiais reikalavimais ar jų elementais, būtinais atitinkamai profesinei veiklai atlikti.

Pastaba: Studijų rezultatų arba kompetentingumo elementai paprastai būna tie patys (pvz., žinios, mokėjimai, vertybės ir požiūriai arba žinios, mokėjimai ir kompetentingumas). Sudėtingesnė profesinė veikla aprašoma sudėtingesne studijų rezultatų sistema, nes reikalauja aukštesnio asmens kompetentingumo lygmens.

kvalifikacijos lygmeis aprašas

qualification level description

Dokumentas, apibrėžiantis kurio nors kvalifikacijų sąrangos lygmens studijų rezultatus (žinias, supratimą, mokėjimus, vertybes, požiūrius ir būtiną pademonstruoti veiklos kompetentingumo lygmenį).

Pastaba: Paprastai sudaromi lygmenų aprašų rinkiniai. Kai kurie kvalifikacijų lygmens aprašo rodikliai (deskriptoriai) atlieka tam tikro kvalifikacijų lygmens bendrų kvalifikacijų vardiklių funkciją, t. y. minimalių reikalavimų (standartų) funkciją. Kiti lygmens rodikliai apibrėžia studijų rezultatus, kurie nebūtinai turi būti įvardyti atitinkamo lygmens kvalifikaciją apibrėžiančiuose aprašuose (įvairių studijų dalykų studijų rezultatai skirtingais studijų metų semestrais įvairiose studijų pakopose).

kvalifikācijas lygmeņš kritēriji

criteria of a qualification level

Studiju rezultātu sudētingumas, pasireiškiantis būtiniu veiklos kompetentingumo (savarankiškumo ir atsakomybės) demonstravimu įvairiose darbo ar studijų situacijose.

Pastaba: Studijų rezultātu sudētingumą lemia juos sudarantys elementai: žinios, mokėjimai (lemia savarankiškumo sudētingumą) bei vertybės ir požiūriai (lemia atsakomybės sudētingumą).

kvalifikacijos lygmuo

qualification level

Kvalifikacijų sąrangos dalis (vienetas), kuriam gali būti priskiriama tipinė kvalifikacija.

Pastaba: Europos kvalifikacijų sąrangą sudaro 8 lygmenys, Škotijos – 12, Airijos – 10, Lietuvos – 8 ir t. t. Bet kuri Bolonijos proceso šalyje suteikiama kvalifikacija, esanti tos šalies nacionalinėje kvalifikacijų sistemoje, turi būti pagrįstai priskiriama vienam ar kitam nacionalinės kvalifikacijų sąrangos lygmeniui. Pvz., magistro kvalifikacinis laipsnis priskiriamas 7-am EQF ir Lietuvos nacionalinės kvalifikacijų sąrangos lygmeniui, bet 11-am Škotijos kreditų ir kvalifikacijos sąrangos lygmeniui.

kvalifikacijos pripažinimas

recognition of qualification

Kvalifikacijų, įgytų kitose tos pačios šalies ar užsienio aukštosiose mokyklose, vertinimas ir teisinis pripažinimas, kad ji atitinka nustatytus reikalavimus (standartus) ir konkretų pripažįstančios šalies kvalifikacijos lygmenį, išduodant nustatytos formos dokumentą (pažymą, pažymėjimą, diplomą), kuris patvirtina įgyjamas tolesnes akademinės ar profesinės galimybes ir teises.

Pastaba: Kvalifikacija gali būti pripažįstama ir įvertinus neformalaus ir (arba) savaiminio mokymosi pasiekimus.

kvalifikacijos suteikimas

award of qualification

Kompetentingumo, liudijančio valstybės nustatytą kvalifikacijos lygmenį ir pobūdį, patvirtinimas remiantis studijavimo pasiekimų įvertinimu.

Pastaba: Kvalifikaciją suteikia tokią teisę turinti valstybės įgaliota institucija, pvz., aukštoji mokykla.

kvalifikacijų palyginimas

comparability (comparison) of qualifications

Atestatų, diplomų, pažymų ir analogiškų dokumentų atitikties vienas kitam nustatymas pagal juos nusakančius kriterijus ir paskirtį.

Pastaba: Kvalifikacijos palyginamos remiantis kvalifikacijų aprašais, reglamentais ar profesijų standartais, aprašytais studijų rezultatais ir (arba) jų elementais (žiniomis, supratimu, mokėjimais ar kompetentingumu). Pvz., šiuo metu Lietuvos kvalifikacijų sąranga aprašyta tik vienu studijų rezultatų elementu – kompetentingumu.

kvalifikacijų registras

qualifications register

Valstybės patvirtintas oficialus teikiamų ir teisės aktų nustatyta tvarka išduodamais diplomais ir pažymomis pripažįstamų kvalifikacijų sąrašas.

Pastaba: Nacionaliniame kvalifikacijų registre fiksuojamos visos toje šalyje teikiamos kvalifikacijos.

kvalifikacinis laipsnis

qualification (academic) degree

Laipsnis, suteikiamas asmeniui, sėkmingai įvykdžiusiam kurios nors aukštojo mokslo studijų pakopos programos reikalavimus (trečiojoje pakopoje – ir apgynusiam daktaro disertaciją arba meno projektą).

Pastaba: Lietuvoje kvalifikacinių laipsnių sistemą sudaro profesijos bakalauro, bakalauro, magistro, meno arba teologijos licenciato, mokslo arba meno daktaro laipsniai.

L

laipsnį suteikianti studijų programà

degree study programme

Studijų programa, skirta aukštojo mokslo kvalifaciniam laipsniui įgyti.

laipsnio nesuteikianti studijų programà

non-degree study programme

Studijų programa, skirta kvalifikacijai įgyti arba savarankiškai praktinei veiklai pasirengti.

Pastaba: Tokio pobūdžio studijų programos dažniausiai yra skirtos dirbantiems specialistams profesiškai tobulintis (įgyti papildomų mokėjimų ar kompetentingumų) arba jiems perkvalifikuoti.

lāvinimas

training

Mokėjimų ir kompetentingumų daugkartinis taikymas konkrečiose praktinėse profesinės veiklos situacijose.

Pastaba: Lavinimo tikslas – mokėjimų ir kompetentingumų atlikimo automatizavimas arba įgūdis.

M

magistrantūrà

master's studies

Universitetinės antrosios pakopos studijos, skirtos magistro kvalifaciniam laipsniui įgyti ir pasirengti doktorantūrai arba praktinei veiklai. Dar žr. antroji studijų pakopa, vientisosios studijos.

magistras

master

Asmuo, sėkmingai baigęs magistrantūros studijas ir turintis įgytą magistro laipsnį liudijantį diplomą.

magistro laipsnis

master's degree

Kvalifikacinis aukštojo mokslo laipsnis, suteikiamas asmeniui, sėkmingai įvykdžiusiam universitetinės aukštosios mokyklos antrosios pakopos arba vientisųjų studijų programos reikalavimus (pasiekusiam nustatytus studijų rezultatus).

mėno daktaras

doctor of arts

Asmuo, sėkmingai baigęs meno doktorantūros studijas, apgynęs meno projektą ir turintis meno daktaro diplomą.

mėno daktaro laipsnis

doctoral degree in arts

Kvalifikacinis aukštojo mokslo laipsnis, suteikiamas asmeniui, sėkmingai įvykdžiusiam trečiosios pakopos studijų programos reikalavimus ir apgynusiam meno projektą.

Pastaba: Meno daktaro diplome nurodoma, kokios meno krypties suteiktas kvalifikacinis daktaro laipsnis.

mėno doktorantūra

doctoral studies of arts

Universitetinės trečiosios pakopos studijos, kuriomis siekiama rengti tyrėjus menininkus, kurie mokėtų kurti, interpretuoti ir plėtoti meno praktika pagrįstus tyrimus.

Pastaba: Meno projektą apgynusiems asmenims suteikiamas meno daktaro laipsnis. Dar žr. trečioji studijų pakopa.

mėntorius

mentor

Patirties sukaupęs ir pagal Švietimo ir mokslo ministerijos patvirtintą tvarką parengtas praktikuojantis pedagogas, teikiantis pagalbą pedagoginę praktiką atliekantiems studentams vienoje ar keliose švietimo įstaigose ar kitose su pedagogo darbu susijusias veiklas vykdančiose įstaigose (įmonėse, organizacijose).

mišrioji studijų programà

combined study programme

Iš pagrindinių (major) ir gretutinių (minor) kryptių studijų sudaryta pirmosios pakopos studijų programa, kurią baigus suteikiamas dvigubas kvalifikacinis laipsnis. Dar žr. pagrindinės studijos, gretutinės studijos, dvigubas laipsnis.

mokėjimas

skill / proficiency

Kompetentingumo pagrindas, rodantis gebėjimą tinkamai atlikti profesinį veiksmą.

Pastaba: Mokėjimą sudaro žinios, smulkesni mokėjimai, vertybės ir požiūriai. Mokėjimas kaip kompetentingumas yra patikrintas asmens gebėjimas atlikti profesinį veiksmą ar dalį veiklos pagal kvalifikacijos apraše, profesijos standarte ar studijų programoje aprašytus reikalavimus. Mokėjimai gali būti pažintiniai, bendrieji, funkciniai. Remiantis mokėjimu arba mokėjimų deriniais (kompetentingumais) suteikiama (arba pripažįstama) kvalifikacija ir tam paliudyti išduodamas atitinkamas pažymėjimas (diplomas). Mokėjimas yra vienas iš atlikimo lygmenų, kuris nuolat lavinamas virsta įgūdžiu. Mokėjimai gali būti aprašyti studijas reglamentuojančiuose dokumentuose kaip profesinės veiklos atlikimo reikalavimas.

mokymasis visą gyvenimą

life-long learning

Visa mokymosi veikla, vykstanti bet kuriame amžiaus tarpsnyje siekiant tobulinti asmeninės, pilietinės, socialinės ir profesinės srities kompetencijas.

mokomojo dalyko modulis

module of subject taught

90 studijų kreditų apimties mokomąjį dalyką atitinkančios studijų krypties dalykai, teikiantys studentui ar praktikuojančiam pedagogui dalyko žinių ir gebėjimų, kurių pagrindu suteikiama teisė šį dalyką mokyti. Mokomojo dalyko modulis vykdomas kaip pedagoginių pagrindinės krypties studijų dalis arba kaip pedagoginės gretutinės krypties studijos.

moksliniai tyrimai ir eksperimentinė (sociālinė, kultūrinė) plėtra

research and experimental (social, cultural) development

Sisteminė kūrybinė gamtos, žmogaus, kultūros ir visuomenės pažinimo veikla ir jos rezultatų panaudojimas.

Pastaba: Moksliniai tyrimai būna fundamentiniai ir taikomieji.

mókslininkas

scientist

Tyrėjas, turintis mokslo laipsnį.

mókslo (mėno) sklaidà

communication/dissemination of research (art) to the public

Visuomenės supažindinimas su moksliniais tyrimais, meno kūryba.

mókslo dāktaras

doctor of science

Asmuo, sėkmingai baigęs mokslo doktorantūros studijas, apgynęs daktaro disertaciją ir turintis mokslo daktaro diplomą.

mókslo dāktaro láipsnis

doctoral degree in science

Kvalifikacinis aukštojo mokslo laipsnis, suteikiamas asmeniui, sėkmingai įvykdžiusiam trečiosios pakopos studijų programos reikalavimus ir apgynusiam mokslo disertaciją.

Pastaba: Mokslo daktaro diplome nurodoma, kokios mokslo krypties suteiktas kvalifikacinis daktaro laipsnis.

mókslo doktorantūrà

doctoral studies

Universitetinės trečiosios pakopos studijos, kuriomis siekiama rengti mokslininkus, kurie mokėtų savarankiškai atlikti mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros darbus ir spręsti mokslo problemas.

Pastaba: Mokslo disertaciją apgynusiems asmenims suteikiamas mokslo daktaro laipsnis. Dar žr. trečioji studijų pakopa.

mókslo ir stùdijų institùcija

research and higher education institution

Juridinis asmuo, kurio pagrindinë veikla – studijų vykdymas ir su studijomis susijusi veikla ir (arba) moksliniai tyrimai ir eksperimentinë (socialinë, kultūrinë) plëtra.

Pastaba: Mokslo ir studijų institucijos yra dviejų tipų: aukštosios mokyklos ir mokslinių tyrimų institutai.

mókslo ir stùdijų institùcijos personãlas

research and higher education institution staff

Mokslo ir studijų institucijos dëstytojai, mokslo darbuotojai, tyrëjai, administracija ir kiti darbuotojai.

Pastaba: Tai asistentai, lektorai, docentai, profesoriai, mokslo darbuotojai, referentai, laborantai, dekanai, prorektorai, rektorai, katedrų vedëjai, finansų, personalo, buhalterijos, ūkio ir kitų tarnybų darbuotojai. Dar žr. akademiniš personalas.

N

nacionãlinë kvalifikãcijų sãranga

national qualifications framework

Priemonë, skirta šalies kvalifikacijoms klasifikuoti į tam tikrus lygmenis pagal konkrečius kriterijus – studijų rezultatus ir studijų trukmę.

Pastaba: Nacionaline kvalifikacijų sãranga siekiama hierarchiškai integruoti visas šalyje teikiamas kvalifikacijas į atitinkamus kvalifikacijų lygmenis ir tuo pagerinti nacionalinės kvalifikacijų sistemos skaidrumą, prieinamumą, kvalifikacijų įgijimą ir jų kokybę darbo rinkos ir visuomenës poreikių atžvilgiu.

nacionãlinë kvalifikãcijų sistemà

national qualifications system

Šalies kvalifikacijų sankloda, nusakanti mokymosi ir studijavimo pasiekimų pripažinimą bei jų susiejimą su darbo rinkos ir visuomenës poreikiais.

Pastaba: Nacionalinė kvalifikacijų sistema yra aprašoma bei palaikoma kvalifikacijų projektavimo, vertinimo ir pripažinimo, sistemos valdymo ir kokybės užtikrinimo procesais bei priemonėmis.

nacionalinė studijas reglamentuojančių aprašų sąranga

national framework of descriptions regulating studies

Svarbiausių studijas reglamentuojančių dokumentų rinkinys, kuriame studijų pakopų aprašai, studijų kryptių (kryptių grupių, sričių) aprašai, studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašai priskirti atitinkamiems aukštojo mokslo kvalifikacijų lygmenims, taip pat studijų programų išorinio vertinimo ir akreditavimo tvarkos aprašas.

Pastaba: Nacionalinė studijas reglamentuojančių aprašų sąranga aprašo egzistuojančią nacionalinę studijas reglamentuojančių aprašų sistemą.

nuolatinės studijos

full-time studies

Pagrindinė studijų forma, kurios apimtis turi būti ne mažesnė kaip 45 ir ne didesnė kaip 60 studijų kreditų per metus.

nuolatinis vertinimas

continuous assessment

Vertinimo sistema, kurioje studento atlikti darbai bei kiti pasiekimai vertinami visos programos ar studijų dalyko studijavimo metu ir gauti įvertinimai jungiami prie galutinio įvertinimo.

Pastaba: Pavyzdžiui, kaupiamojo balo vertinimo sistema.

nuolatinių studijų studentas

full-time student

Studentas, studijuojantis nuolatine studijų forma aukštojoje mokykloje pagal studijų programą arba doktorantūroje.

nuotolinės studijos

distance education

Studijos, vykstančios virtualiojoje studijavimo aplinkoje ir sudarančios sąlygas studento ir dėstytojo sąveikai joje bei galimybes studijuoti lanksčiai, savarankiškai, individualiu tempu, dėstytojui ir studentui veiklas atliekant jiems patogiu laiku, pasirinktoje vietoje ir be tiesioginio kontakto.

O

(šiuo metu į žodyną nėra įtraukta terminų, prasidedančių šia raide)

P

pagrindinių studijų programą

major study programme

Mišriosios studijų programos didesnioji dalis, kurią baigus kartu su gretutinėmis studijomis suteikiamas dvigubas kvalifikacinis laipsnis.

Pastaba: Pagrindinių studijų programos baigimas leidžia absolventui pradėti darbinę veiklą pagal suteiktą kvalifikaciją arba, atskirais atvejais, tęsti studijas aukštesnėje studijų pakopoje.

palyginamumas

comparability

Įvertinimo laipsnis, rodantis, kiek objektai, duomenys, informacija ar kitokie dalykai tarpusavyje gali skirtis arba skiriasi.

papildomosios studijos

bridging courses

Studijos, skirtos įgyti papildomiems kompetentingumams, kuriais remiantis suteikiama teisė pradėti studijuoti tos pačios pakopos kitoje tos pačios studijų srities programoje arba tos pačios krypties aukštesnės pakopos studijų programoje.

Pastaba: Papildomosios studijos būtinos asmenims, turintiems profesijos bakalauro kvalifikacinį laipsnį ir norintiems studijuoti universitetinėse magistrantūros studijose, apeinant bakalauro studijų pakopą, taip pat norintiems pradėti studijuoti tos pačios pakopos kitoje tos pačios studijų srities programoje. Papildomų studijų apimtis negali būti didesnė kaip 60 kreditų.

pasirenkamasis studijų dalykas (modulis)

optional course unit (module)

Studijų dalykas arba modulis, kuris gali būti pasirenkamas kaip studijų programos dalis, tačiau nėra privalomas visiems studentams.

pažintinis kompetentingumas

cognitive competence

Specialusis asmens kompetentingumas, grindžiamas pažintiniais mokėjimais, bendraisiais ir specialiaisiais pažinimo principais bei metodais, būdingais konkrečiai profesijai.

Pastaba: Skiriami įvairūs pažintiniai kompetentingumai (pvz., priklausomai nuo profesijos – geodeziniai, inžineriniai, psichologiniai, sociologiniai, ekonominiai ir pan.). Pažintiniai kompetentingumai gali būti aprašyti studijas reglamentuojančiuose dokumentuose kaip profesinės veiklos atlikimo reikalavimas.

pažymys

grade/mark

Atskiro studijų programos dalyko arba modulio, grindžiamo aiškiais studento tinkamo atlikimo demonstravimo kriterijais viską apimantis baigiamasis įvertinimas, išreikštas skaitmeniniu, raidiniu arba kitos formos matu.

Pastaba: Pažymiui nustatyti paprastai naudojama rangavimo skalė su vertingumo (kokybės) rodiklių aprašais. Jei institucija pažymiui suteikia specifinę reikšmę ar prasmę, tai ji turi būti paaiškinta studijų programos, dalyko arba modulio apraše. Paprastai pažymių skalė sudaroma siekiant trijų pagrindinių tikslų: a) nustatyti, kurie studentai pasiekė studijų rezultatais apibrėžtus reikalavimus; b) nustatyti, kurie studentai nepasiekė studijų rezultatais apibrėžtų reikalavimų; c) nustatyti tų studentų, kurie pasiekė studijų rezultatais apibrėžtus reikalavimus, pasiekimų vertingumo (kokybės) rodiklį.

pirmoji studijų pakopa

first study cycle

Universitetinės arba koleginės studijos, kuriomis siekiama kvalifikacinio bakalauro arba profesijos bakalauro laipsnio ir rengiamasi magistrantūros studijoms arba praktinei veiklai.

Pastaba: Pirmosios pakopos studijų programos apimtis yra ne mažesnė kaip 180 ir ne didesnė kaip 240 kreditų. Studijų pabaigoje ginamas baigiamasis bakalauro darbas (atskirais atvejais laikomas kvalifikacinis egzaminas). Nuolatinės pirmosios pakopos studijos dažniausiai trunka nuo 3 iki 4 metų. Baigusieji pirmosios pakopos studijas ir įgijusieji bakalauro arba profesijos bakalauro išsimokslinimą gali tęsti studijas magistrantūroje.

pirmosios studijų pakopos laipsnis

first study cycle degree

Kvalifikacinis aukštojo mokslo laipsnis, suteikiamas asmeniui, sėkmingai įvykdžiusiam aukštosios mokyklos pirmosios pakopos studijų programos reikalavimus (pasiekusiam nustatytus studijų rezultatus).

Pastaba: Tai profesijos bakalauro, bakalauro laipsnis. Pagal Bolonijos deklaraciją studijų trukmė paprastai ne mažesnė kaip 3 metai (180 kreditų).

póžiūris

attitude

Kompetentingumo elementas, kurį lemia asmens vertybės ir rodo asmens mokėjimą vertinti įvairius profesinius ir (arba) socialinius reiškinius.

Pastaba: Pagal aiškiai nustatytus reikalavimus reglamentuojančiuose dokumentuose (pvz., etikos kodeksas) aprašytas kompetentingumo elementas, kaip vertinti įvairius profesinius ir (arba) socialinius reiškinius.

práktika

practical training (internship)

Profesijai reikalingų žinių įgijimas ir esminių funkcinių mokėjimų ugdymas bei tobulinimas praktikų (praktinio rengimo) metu profesinio rengimo įstaigose ir darbo vietose.

Pastaba: Praktinės studijos yra įvairiai organizuojamos ir paprastai atliekamos institucijose, kurių veikla susijusi su būsima studento profesine veikla. Praktikos būna pažintinės, kvalifikacinės, priešdiplominės ir pan.

praktikos vadovas

tutor, college/ university supervisor

Asmuo, vadovaujantis studento praktinių įgūdžių įgijimui skirtai praktikai. Paprastai tai yra aukštosios mokyklos dėstytojas ar įstaigos, įmonės, organizacijos, kurioje studentas atlieka praktiką darbuotojas.

pripažintas mėnininkas

established artist

Kūrėjas arba meno kūrinių atlikėjas, kurio kūrybinę veiklą apibūdina menui ir kultūrai ypač reikšmingi kūriniai, įgyvendinti Lietuvoje ir (arba) užsienyje, pelnę platų visuomenės ir meno specialistų pripažinimą, įvertinti prestižinėmis tarptautinėmis arba nacionalinėmis premijomis bei kitokiais aukštais apdovanojimais, ir (arba) kuris yra išugdęs pasižymėjusių menininkų ir atitinka aukštosios mokyklos, kurioje jis siekia eiti arba eina pareigas, nustatytus reikalavimus.

profèsija

profession, occupation, vocation

1. Kompetentingumu grindžiama asmens veikla, teikianti jam materialinio apsirūpinimo ir aktyvaus įsitraukimo į viešąjį gyvenimą galimybes. 2. Asmens praktikuojamo specializuoto ir kvalifikuoto darbo rūšis, teikianti jam pragyvenimo lėšų.

Pastaba: Skiriamos valstybės reglamentuojamos ir nereglamentuojamos profesijos. Profesija nusako veiklos pobūdį, pvz., ugdyti, konstruoti, gydyti, statyti, saugoti, tirti ir pan. Dėl mokslinės- techninės pažangos profesijos skaidosi į specialybes konkreitiems darbo rinkos poreikiams tenkinti ir visuomenės kultūrinei pažangai užtikrinti. Dar žr. specialybė.

profèsijos àprašas

description of an occupation (profession)

Žr. profèsijos standartas.

profèsijos bakaláuras

professional bachelor

Asmuo, sėkmingai baigęs kolegines bakalauro studijas ir turintis profesijos bakalauro diplomą.

profesijos bakalauro laipsnis

professional bachelor's degree

Kvalifikacinis aukštojo mokslo laipsnis, suteikiamas asmeniui, sėkmingai įvykdžiusiam aukštosios mokyklos pirmosios pakopos koleginių studijų programos reikalavimus (pasiekusiam nustatytus studijų rezultatus).

profesijos standartas

occupational (profession) standard

Dokumentas, kuriame aprašoma profesijos paskirtis (profilis), tikslai, nurodomi svarbiausi reikalavimai profesiniam kompetentingumui bei atitikties jiems vertinimo kriterijai.

Pastaba: Visos valstybės reglamentuojamos profesijos turi profesijos standartus ar jiems analogiškus dokumentus (kvalifikacijos aprašus, reglamentus ir pan.).

profesijų klasifikacija

classification of occupations (professions)

Profesijų sugrupavimas pagal tam tikrus požymius į sistemą.

Pastaba: Esama įvairių profesijų klasifikavimo sistemų, pvz., „žmogus->žmogus“ (mokytojo, dėstytojo, advokato, konsultanto ir pan. profesijos), „žmogus->gyvūnas ar augalas“ ir „žmogus->daiktas“ profesijų lygmenys.

profesinės veiklės atlikimo reikalavimas

requirement for performance of occupational activity

Studijas reglamentuojančiuose dokumentuose (kvalifikacijų sąraangoje, studijų krypties apraše, profesijos standarte, kvalifikacijos apraše, studijų programoje ir pan.) aprašytas minimalus žinių, žinojimo, supratimo, vertybių, požiūrių, mokėjimų, kompetenti ngumų lygis, kurį studijuojančiajam įgijus yra suteikiami kreditai arba kvalifikacija.

profesinės žinios

occupational (professional) knowledge

Konkrečios srities veiklai suprasti bei pagrįsti reikalinga tikrovės pažinimo faktų, aplinkybių, patirčių ir apibendrinimų visuma.

Pastaba: Kiekvienai konkrečiai profesijai būdingos savitos profesinės žinios.

profèsinis tobulėjimas

professional development

Asmens veikla, vedanti į aukštesnį asmens profesinį kompetentingumą ir jo pripažinimą vienokia ar kitokia forma.

Pvz., tęstinis profesinis tobulėjimas.

R

reglamentuojamoji profèsija

regulated profession

Profesinė veikla, kuriai atlikti valstybė nustato aiškius kvalifikacinius ir kitokius reikalavimus.

Pastaba: Reglamentuojamosios profesijos yra, pvz., architekto, advokato, mokytojo, odontologo ir pan. Skirtingose šalyse jų gali būti skirtingas skaičius – tai lemia skirtingos tradicijos ir skirtingai suvokiamas viešasis interesas, t. y. kiek tokia profesinė veikla svarbi visuomenei ir kokias pasekmes vertimasis ja sukelia asmeniui ir visuomenei. Šiuo metu Lietuvoje reglamentuojamųjų profesijų yra 29, o, pvz., Maltoje – net 130.

reglamentuojamoji profèsinė veikla

regulated professional activity

Veikla, kurios vykdymas, vertimasis ja arba bent vienas iš tokios veiklos vykdymo būdų ES valstybėje narėje pagal įstatymus ir kitus teisės aktus tiesiogiai ar netiesiogiai priklauso nuo kvalifikaciją patvirtinančių dokumentų turėjimo.

rezideñtas

resident

Asmuo, studijuojantis rezidentūroje.

rezidentūra

residency

Studijos pagal studijų programas, kurias baigus nesuteikiamas laipsnis, skirtos aukštajį universitetinį išsimokslinimą įgijusiems asmenims teisės aktų nustatyta tvarka pasirengti savarankiškai praktinei veiklai.

Pastaba: Lietuvoje rezidentūra organizuojama asmenims, įgijusiems medicinos ir veterinarinės medicinos aukštajį universitetinį išsimokslinimą.

S-Š

savianalizės suvestinė

self-evaluation report (SER)

Savianalizės suvestinė yra dokumentas, kuriame aukštoji mokykla analizuoja ir kritiškai vertina savo veiklą bei numato jos tobulinimo perspektyvą. Savianalizės suvestinėje pateikiami teiginiai turi būti pagrindžiami kiekybiniais ir kokybiniais įrodymais. Joje turėtų būti tikslingai pateikta išoriniam vertinimui reikalinga informacija.

seminarija

seminary

Speciali universitetinė aukštoji dvasinė mokykla, kurioje plėtojami studentų humanitarinio ir (arba) socialinio pobūdžio praktinės veiklos ir taikomųjų tyrimų mokėjimai.

Pastaba: Paprastai dominuoja pirmosios pakopos studijos, tačiau gali būti vykdomos ir antrosios pakopos studijos. Trečiosios pakopos studijos nėra būdingos seminarijai. Anksčiau Lietuvoje tai buvo ir mokytojų rengimo įstaiga – mokytojų seminarija. Dar žr. aukštoji mokykla.

sociālinis dālininkas

stakeholder

Asmuo, asmenų grupė ar organizacija, suinteresuoti švietimo institucijoje rengiamų specialistų kokybe ir galintys jai daryti įtaką bei prisiimantys už tai socialinę atsakomybę.

Pastaba: Tai darbdaviai, studentai, dėstytojai, absolventai, profesinių asociacijų, profesinių sąjungų atstovai ir pan.

specializācija

specialization

Studijų programos dalis, skirta gilesnėms studijų krypties šakos dalykų studijoms.

specialybė

speciality

Tam tikra mokslo žinių ir mokėjimų visuma, aprašyta studijų programoje, kurią asmuo įvaldo rengdamasis konkrečiai profesinei veiklai.

Pastaba: Reikiamų žinių ir mokėjimų įvaldymas, gebėjimas veiklą grįsti tinkamomis vertybėmis ir požiūriais (kompetentingumu) pripažįstamas suteikiant asmeniui kvalifikaciją. Specialybė nusako „būdą“, „įrankį“ kuriuo yra realizuojama profesinė veikla (ugdymas, gydymas, statymas ir pan.). Pvz., gydyti galima dantis (stomatologas), širdį (kardiologas ar kardiochirurgas), ugdyti galima mokant fizikos (fizikos mokytojas), istorijos (istorijos mokytojas), statyti mūrijant (mūrininkas), tinkuojant (tinkuotojas), projektuojant (inžinierius) ir pan.

studeñtas

student

Asmuo, studijuojantis aukštojoje mokykloje pagal studijų programą arba doktorantūroje.

studeñto darbo krūvis

student workload

Kiekybinis studijavimo veiklų (paskaitos, seminarai, praktikos darbai, informacijos rinkimas, asmeninės studijos, tyrimai, egzaminai ir pan.) matas, kuris reikalingas studijų rezultatams pasiekti per nustatytą laikotarpį.

Pastaba: Studento darbo krūvis matuojamas kreditais, kuriuos sudaro studijų rezultatai ir laikas, per kurį būtina juos pasiekti. Kuo sudėtingesni studijų rezultatai ir skiriamas trumpesnis laikas jiems pasiekti, tuo studento darbo krūvis didesnis (pvz., intensyvūs kursai).

studijāvimas

learning / studying (in a higher education institution)

Specifinis mokymosi būdas, kurio vienas iš tikslų išmokyti įgyti specifines žinias ir jas taikyti, atliekant tyrimus.

Pastaba: Aukštesnės studijų pakopos studijose didėja tyrimų dalis ir jų sudėtingumas.

studijavimo laikas

learning/studying time

Laikas, būtinas tipiniam studentui nustatytiems studijų rezultatams pasiekti.

studijavimo pasiekimai

learning/studying achievements

Subjektyvūs studento studijavimo rezultatai (žinios, mokėjimai, vertybės ir požiūriai), pademonstruoti vertinimo metu.

Pastaba: Studijavimo pasiekimai yra formalizuojami atitinkamais studijavimo rezultatais (pažymiais) po studento studijavimo pasiekimų vertinimo procedūros.

studijavimo pasiekimų įvertinimas

evaluation of learning/studying achievements

Studijavimo pasiekimų vertinimo metu priimamas sprendimas, ar besimokančiojo pasiekimai atitinka nustatytus studijų rezultatus.

Pastaba: Įvertinimu nusprendžiama, kokį studijavimo pažymį atitinka studento studijavimo pasiekimai.

studijavimo pasiekimų vertinimas

assessment of learning/studying achievements

Kiekybinių ir kokybinių duomenų apie besimokančiojo studijavimo pasiekimus rinkimas, sisteminimas ir analizė.

Pastaba: Studijavimo pasiekimų vertinimo metu surinkti duomenys yra pagrindas priimti sprendimą dėl studento studijavimo pasiekimų įvertinimo atitinkamu pažymiu.

studijavimo pažymys

learning/studying grade/mark

Konkreti studento studijavimo pasiekimų išraiška skaičiumi, raide ar kitu simboliu, grindžiama iš anksto žinomais studijavimo pasiekimų įvertinimo kriterijais, nustatytais studijų rezultatu pagrindu.

Pastaba: Studijavimo pažymių sistema gali būti skaitmeninė (balais), raidinė arba procentinė. Paprastai kiekvieno teigiamo studijavimo pažymio įvertinimo kriterijai turi būti aiškiai aprašyti studijų programos ar dalyko apraše. Jei naudojama kaupiamąjo balo sistema, tuomet turi būti aprašyti ir neigiamo studijavimo pažymio įvertinimo kriterijai.

studijavimo rezultatas

learning/studying result

Objektyvizuotas tam tikru studijavimo pažymiu studento studijavimo pasiekimas po vertinimo procedūros, grindžiamos jo asmeninių studijavimo pasiekimų lyginimu su iš anksto nustatytais studijavimo pasiekimų įvertinimo kriterijais.

stūdijos

studies

Asmens, įgijusio ne žemesnį kaip vidurinį išsimokslinimą, studijavimas aukštojoje mokykloje pagal tam tikrą studijų programą arba rengiant disertaciją.

Pastaba: Studijavimas yra specifinis mokymosi būdas, kai žinios įgyjamos ir savarankiškai atliekamų tyrimų būdu.

Skiriamos bakaluro, magistro, koleginės, universitetinės, sociologijos, pirmojo semestro, trečiųjų metų ir t. t. studijos.

stūdijų dalys

course unit

Iš kelių studijų turinio požiūriu giminingų ir integruotų studijų rezultatų sudaryta studijų programos dalis, turinti apibrėžtą kreditų skaičių, tikslą, grindžiamą studijų rezultatais, kurių pasiekimas yra vertinamas vienu baigiamuoju atsiskaitymu (egzaminu ar kita forma; gali būti taikoma kaupiamąjo balo sistema).

Pastaba: Studijų dalykas į studentą orientuotose studijų programose atsiranda remiantis tokia logika: a) identifikuojami ir formuluojami studijų programos rezultatai; b) kiekvienas studijų programos rezultatas skaidomas į smulkesnius studijų rezultatus; c) suskaidyti smulkesni studijų rezultatai lyginami tarpusavyje: pasikartojantys šalinami, paliekant tik vieną reikalingą smulkesnį studijų rezultatą, trūkstami – suformuluojami; d) likusieji susmulkinti studijų rezultatai grupuojami pagal susitartus kriterijus (giminingumo vienas kitam pagal disciplinas ar kitus principus) į klasterius („kekes“). Sugrupuoti pagal susitartus principus ir kriterijus smulkesnieji studijų rezultatai sudaro pagrindą atsirasti studijų dalykui (moduliui). Studijų dalykai, skirtingai nuo studijų modulių, neturi iš anksto sutarimo būdu nustatyto vienodo kreditų (ar jų kartotinio) skaičiaus. Studijų dalykais grįstose studijų programose kiekvienas studijų dalykas gali turėti skirtingą kreditų skaičių (3, 5, 8 ir pan.).

stūdių daljko (mòdulio) vėrtinimas

assessment of a study subject (module)

Informacijos rinkimas, sisteminimas ir analizė, remiantis nu(si)statytais konkrečiau studijų dalyko (modulio) kokybę nusakančiais požymiais ir rodikliais, siekiant priimti sprendimą, ar jo parengimas ir įgyvendinimas atitinka nu(si)statytus reikalavimus.

Pastaba: Gali būti vidinis ir išorinis studijų dalyko (modulio) vertinimas.

stūdių fòrma

mode of studies

Tam tikro intensyvumo studijos – studijų intensyvumo rodiklis.

Pastaba: Studijų formos pagal studijų intensyvumą gali būti nuolatinė ir ištėstinė. Ištėstinės ir nuolatinės studijos skiriasi tik intensyvumu (studijų trukme), bet ne studijų turiniu bei nustatytais reikalavimais (studijų rezultatais), todėl, baigus skirtingų studijų formų studijų programas, įgytas išsimokslinimas yra lygiavertis.

stūdių išdavos

output of studies

Visa, kas gaunama studijų proceso metu ir (arba) jo pabaigoje (kvalifikacija, kompetentingumas, žinios, įgūdžiai, branda ir pan.).

stūdių kreditas

study credit

Žr. kreditas.

Pastaba: Tai Mokslo ir studijų įstatyme vartojamas terminas.

stūdių krypties aprašas

subject benchmark statement

Dokumentas, kuriame išdėstyti bendrosios studijų krypties programų nuostatos, reikalavimai ir sandara.

Pastaba: Paprastai studijų krypties aprašą sudaro bendrosios nuostatos, reikalavimai studijų programoms (studijų rezultatai), studijų programų sandara, studijų programų vykdymo reikalavimai, akademiniai ir profesiniai standartai.

stūdių kryptis

study field (field of study)

Tam tikra studijų programų grupė, vienijama to paties arba artimo mokslo tiriamojo ir studijų objekto.

stūdių lygmuo

study level

Studijų (dėstymo ir studijavimo) sudėtingumo matas.

Pastaba: Studijų lygmuo paprastai nusakomas studijų semestru (rudens ar pavasario), studijų metais (pirmieji, antrieji, tretieji ir t. t.), studijų pakopa (bakalauro, magistro ir t. t.). Aukštesnis studijų lygmuo reiškia didesnį studijų sudėtingumą ir studento studijavimo savarankiškumą.

stūdių modulis

study module

Iš kelių studijų turinio požiūriu giminingų ir integruotų studijų rezultatų sudaryta studijų programos dalis, turinti iš anksto nustatytą vienodą kreditų skaičių su tuo pačiu kartotiniu visiems tos pačios studijų programos moduliams, tikslą, grindžiamą studijų rezultatais, kurių pasiekimas yra vertinamas vienu baigiamuoju atsiskaitymu (egzaminu ar kita forma; gali būti taikoma kaupiamojo balo sistema).

Pastaba: Studijų modulis skirtingai nuo studijų dalyko turi iš anksto nustatytą konkretų kreditų skaičių (arba tokio pat skaičiaus kartotinį), todėl jau atliekant suskaidytų smulkesnių studijų rezultatų grupavimą būtina iš anksto atsižvelgti į nustatytą studijų moduliui kreditų skaičių. Modulinė sistema palengvina kreditų kaupimo ir užskaitymo procedūras, tačiau apsunkina studijų rezultatų grupavimo procesą (reikia visus studijų rezultatus grupuoti taip, kad visi studijų programos moduliai turėtų vienodą kreditų skaičių arba jo kartotinį). Kita vertus, kuo stambesni studijų moduliai, tuo kreditų perkėlimo ir užskaitymo procedūros sudėtingėja. Daugelyje šalių aukštojo mokslo sistemose taikoma 5 kreditų bazinė apimtis vienam moduliui su tokiu pačiu kreditų skaičiaus kartotiniu (5, 10, 15 ir t. t. kreditų), tačiau institucijos gali nustatyti ir kitokį kreditų skaičių vienam moduliui su atitinkamu kartotiniu.

studijų pakopa

cycle of study

Vienas iš trijų aukštojo mokslo kvalifikacijos lygmenų, apibrėžtas Bolonijos proceso dokumentuose ir aprašytas studijų rezultatais. Dar žr. pirmoji studijų pakopa, antroji studijų pakopa, trečioji studijų pakopa.

studijų pakopos aprašas

study cycle description

Dokumentas, kuriame bendro pobūdžio teiginiais nusakomos sąlygos, kuriomis priimama į tą pakopą, ir studijų rezultatai, kurie turi būti pasiekti konkrečios studijų pakopos studijupabaigoje.

Pastaba: Pagrindiniai studijų pakopos aprašo parametrai yra studijų rezultatai (žinios, mokėjimai, vertybės, požiūriai ir privalomas parodyti kompetentingumas) bei suteikiami kreditai.

studijų planas

study plan

Dokumentas, kuriame atskleidžiama studijų turinio struktūra, struktūrinių dalių apimtys, jų studijavimo eiliškumas, studijų vieta, terminai, dėstytojai ir pan.

Pastaba: Tai savarankiškas dokumentas, rengiamas remiantis studijų programos aprašu.

studijų programà

study programme

Studijų rezultatu, kuriems pasiekti reikia studijuoti nustatytus studijų dalykus (modulius), parengti bei apginti baigiamąjį darbą, sistema, leidžianti už sukauptą minimalų kreditųskaičių suteikti kvalifikacinį laipsnį arba kvalifikaciją.

Pastaba: Mokslo ir studijų įstatyme apibrėžiama kaip „tam tikros krypties studijų turinio, metodų ir materialiuju priemonių, studijoms pasitelkiamo akademinio ir profesinio personalo visuma ir jos aprašymas.“

studijų programos akreditavimas

accreditation of a study programme

Vertinimas, ar studijų programa atitinka teisės aktų ir (arba) tam tikrų profesinių standartų reikalavimus.

Pastaba: Akreditavimo procedūra formalizuojamos išorinio įvertinimo išvados, nustatant, ar akredituojama studijų programa atitinka Švietimo ir mokslo ministerijos patvirtintus bendruosius ir specialiuosius studijų krypties (krypčių grupės arba studijų srities) aprašų reikalavimus; jei nėra patvirtintų studijų krypties (krypčių grupės, srities) aprašų, akredituojama programa turi atitikti studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašą.

studijų programos aprašas

study programme description

Dokumentas, kuriame aprašoma programos paskirtis ir tikslai, studijų rezultatai, studijavimo pasiekimų vertinimo kriterijai, studijų turinys bei metodai, pateikiama studijų struktūra, nurodoma studijų dalykų apimtis, jų studijavimo eiliškumas, dėstytojai ir jų kvalifikacija, pagrindinė literatūra bei kiti svarbūs programos įgyvendinimo parametrai.

Pastaba: Studijų programų aprašai paprastai pateikiami aukštųjų mokyklų interneto svetainėse.

studijų programos profilis

profile of a study programme (study programme profile)

Studijų programos arba kvalifikacijos, suteikiamos ją baigus, paskirtis ir tikslai, išskirtinumas kitų studijų programų atžvilgiu, pagrindinės funkcijos bei reikalaujamo kompetentingumo lygmuo bei pobūdis.

studijų rezultatai

learning outcomes

Tai, ką studentas privalo žinoti, suprasti ir gebėti padaryti pasibaigus studijų procesui, atsižvelgiant į reglamentuojančiuose dokumentuose aprašytus darbo rinkos bei visuomenės reikalavimus, kad jam būtų suteikta kvalifikacija ar kreditai.

Pastaba: Studijų rezultatai paprastai apibūdinami žiniomis, mokėjimais, vertybėmis, požiūriais ir privalomu parodyti kompetentingumu.

studijų sąnaudos

study input

Intelektinės, finansinės, laiko, materialinės ir kitos sąnaudos bei ištekliai, panaudoti siekiant studijų programos rezultaty.

studijų sritis

study area (area of studies)

Tam tikrais principais susisteminta studijų krypčių grupė, vienijama panašių tyrimų ir studijų objektų.

Pastaba: Socialinių mokslų sritis, pavyzdžiui, vienija panašių (nes visuomenės), bet skirtingų (ekonomikos, teisės, švietimo ir pan.) visuomenės gyvenimo objektų tyrimus ir studijas. Skiriamos šešios studijų sritys: humanitarinių, socialinių, fizinių, biomedicinos, technologijos mokslų ir menų studijų sritys.

studijų tikslas

learning aim

Siekiami studijuojančiojo elgsena studijų proceso pabaigoje.

Pastaba: Studijų tikslo kokybę – lygmenį ir pobūdį nusako studijų rezultatai, kuriais grindžiamas jų pasiekimas. Studijų programos tikslas paprastai atskleidžia absolventopasirengimą atlikti profesinę ar kitą veiklą, dažniausiai tapatinamą su keliais veiklos uždaviniais arba funkcijomis. Studijų tikslas atspindi dėstytojų (programų rengėjų ir teikėjų) ketinimus ir siekius. Studijų tikslas yra siekiamybė ir dažniausiai parodo, kokias profesinės veiklos (pvz.: statymo, mokymo, konsultavimo, gydymo ir t. t.) funkcijas absolventas turės atlikti baigęs studijų programą. Studijų rezultatas visada daugiau ar mažiau yra konkretus ir nurodo, kaip tos profesinės veiklos (pvz.: gydymo, ugdymo, statymo ir pan.) funkcijos bus atliekamos. Studijų rezultatas turi būti pamatuojamas ir rodyti minimalius reikalavimus, kuriuos besimokantysis turi pasiekti. Studijų tikslo pavyzdys: Pagrindinis karjeros konsultanto veiklos tikslas – rinkti ir tvarkyti profesinio informavimo tikslinių grupių poreikius atitinkančią informaciją, užtikrinti jos prieinamumą, teikti ją ir patarti kiekvienam asmeniui ar asmenų grupei, sudarant sąlygas priimti racionalius profesijos rinkimosi ir karjeros planavimo sprendimus, derinant saviraiškos ir individualius asmenybės tobulėjimo poreikius su darbo rinkos reikalavimais. Pateiktame studijų programos tikslo pavyzdyje išvardytos pagrindinės profesinės veiklos funkcijos (rinkti, tvarkyti, teikti informaciją ir patarti asmeniui ar asmenų grupei), nurodant, koku tikslu tai bus daroma (padėti priimti racionalius profesijos rinkimosi bei karjeros planavimo sprendimus). Šios funkcijos (rinkti, tvarkyti, teikti ir patarti) turi būti pagrindžiamos atitinkamais studijų rezultatais, kurie įrodytų, kad absolventas bus pajėgus minėtas veiklas (rinkti, tvarkyti, teikti ir patarti) atlikti nustatytu (studijų pakopos ar kvalifikacijų sandaros) reikalavimų lygmeniu.

studijų turinys

curriculum

Visos aukštosios mokyklos iniciatyva organizuojamos veiklos, skirtos studijų programos rezultatams pasiekti.

Pastaba: Studijų turinį sudaro trys dalys: 1) formalusis studijų turinys – žinios, mokėjimai, vertybės ir požiūriai, fiksuoti studijų programų ir studijų dalykų (modulių) aprašuose; 2) „paslėptasis studijų turinys“ – vertybės, požiūriai, emocinė atmosfera aukštosios mokyklos padaliniuose, paskaitose, seminaruose, dėstytojų akademinis optimizmas, studentų studijavimo motyvacija ir pan., kurie pasireiškia santykiais tarp: a) dėstytojų ir studentų; b) tarp pačių dėstytojų; c) tarp administracijos ir dėstytojų; d) tarp

pačių studentų; e) tarp administracijos ir studentų ir t. t.; 3) „nulinis studijų turinys“ – su kokiomis žiniomis, mokėjimais, vertybėmis, požiūriais, interesais, studijavimo motyvacija ateina į aukštąją mokyklą įstoję pirmakursiai. Akivaizdu, kad kuo brandesni pirmakursiai įstoja į aukštąją mokyklą, tuo jos „nulinis studijų turinys“ yra kokybiškesnis.

studijų vienetas

unit of studies

Formaliai struktūruotas studijavimo patirties vienetas, turintis aiškius ir suderintus studijų rezultatus.

Pastaba: Studijų vieneto pavyzdys gali būti modulis arba studijų dalykas, seminaras, paskaita, laboratoriniai ar praktikos darbai ir pan.

su studijomis susijusi veikla

study-related activities

Priėmimo studijuoti skelbimas, konsultavimas apie studijas, sutarčių dėl studijų sudarymas ir kita veikla, reikalinga studijoms vykdyti ir (arba) organizuoti, taip pat įgytą aukštojo mokslo kvalifikaciją liudijančių diplomų, diplomo priedėlio (priedo), pažymėjimų išdavimas.

supratimas

understanding

Mokėjimas paaiškinti bei argumentuotai pagrįsti, kodėl būtent taip: a) sprendžiama problema; b) atliekamas veiksmas ar veiksmų seka (veikla).

Pastaba: Supratimas yra būtina, bet nepakankama sąlyga vienam iš atlikimo lygmenų – mokėjimui pademonstruoti. Supratimas leidžia asmeniui pačiam kontroliuoti savo veiklą: savarankiškai ir teisingai atlikti būtinus mokėjimo veiksmus, sujungti juos į vieningą sistemą ir spręsti profesines problemas bei profesiškai tobulėti. Supratimas yra svarbus kompetentingumo požymis, nes juo grindžiamas mokėjimas mokytis. Dar žr. žinojimas.

švietimas

education

Žmogaus ir visuomenės tobulėjimo galių plėtojimas remiantis mokslo žiniomis ir ugdomąja patirtimi.

T

táikomieji móksliniai tyrìmai

applied research

Eksperimentiniai ir (arba) teoriniai darbai, atliekami norint gauti naujų žinių ir pirmiausia skiriami specifiniams praktiniams tikslams pasiekti arba uždaviniams spręsti.

tárpinis kvalifikācijas lygmuõ

intermediate qualification level

Kvalifikacijų sandaros dalis (vienetas), kuriam priskiriama netipinė kvalifikacija.

Pastaba: Tarpinė kvalifikacija paprastai suteikiama bakalauro pakopos studijose, pvz., sėkmingai baigus vadinamąją trumpąją studijų pakopą. Dar žr. trumpoji studijų pakopa.

tyrėjas

researcher

Asmuo, turintis aukštąjį išsimokslinimą, plėtojantis pažinimą, konceptualizuojantis ar kuriantis naujus produktus, procesus, metodus ir sistemas arba vadovaujantis mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros projektams.

tolèsnės stùdijos

further studies

Studijos pagal kitas tos pačios arba aukštesnės studijų pakopos programas.

trečioji stùdijų pakópa

third study cycle

Universitetinės studijos, kuriomis siekiama rengti mokslininkus ir meno tyrėjus.

Pastaba: Lietuvoje egzistuoja dviejų tipų doktorantūra: mokslo doktorantūra ir meno doktorantūra. Pagal tai disertaciją apgynusiems asmenims suteikiamas mokslo arba meno daktaro laipsnis. Dar žr. mokslo doktorantūra, meno doktorantūra.

trečiosios studijų pakopos laipsnis

third study cycle degree

Kvalifikacinis aukštojo mokslo laipsnis, suteikiamas asmeniui, sėkmingai įvykdžiusiam trečiosios pakopos studijų programos reikalavimus ir apgynusiam mokslo disertaciją arba meno projektą.

Pastaba: Tai mokslo arba meno daktaro laipsnis. Studijuojama baigus antrosios pakopos studijas.

trumpoji studijų pakopa

short study cycle

Savarankiška studijų pakopa, kurią sėkmingai baigus studentui suteikiama aukštojo mokslo kvalifikacija, leidžianti pradėti darbinę veiklą arba toliau tęsti ir baigti pirmosios pakopos bakalauro arba profesijos bakalauro studijas.

Pastaba: Trumpoji studijų pakopa paprastai apima 120 kreditų.

U-Ų-Ū

ūgdymas

fostering

Kryptingas asmens bendrųjų ir specialiųjų galių plėtojimas remiantis mokymu (auklėjimu ir lavinimu).

universitetas

university

Aukštoji mokykla, kurioje vykdomos universitetinės studijos, atliekami fundamentiniai moksliniai tyrimai, eksperimentinė (socialinė, kultūrinė) plėtra ir (arba) plėtojamas aukšto lygio profesionalusis menas, turinti Konstitucijos užtikrinamą autonomiją ir veiklą grindžianti akademinė laisve.

Pastaba: Universitetai vykdo fundamentalius ir taikomuosius mokslinius tyrimus. Ypač plėtojami pirmieji. Būtinasis universiteto atributas – trečiosios pakopos (doktorantūros) studijos. Dar žr. aukštoji mokykla.

universitėtinės studijos

university studies

Universitete, akademijoje arba seminarijoje vykdomos laipsnį suteikiančios studijos.

Pastaba: Universitėtinės studijos gali būti trijų pakopų – pirmosios (bakaluro studijos), antrosios (magistrantūros studijos), trečiosios (doktorantūros studijos). Taip pat patvientisios studijos, apimančios pirmosios ir antrosios pakopų studijas.

V

vėrtinimo kritėrijai

assessment criteria

Požymiai, kurie parodo, ar studijų dalyko, programos, institucijos ar padalinio ar studento veiklos kokybė atitinka nustatytus standartus (reikalavimus).

Pastaba: Vertinimo kriterijai nurodo, į ką būtina ypač atkreipti dėmesį vertinant studijų kokybę.

vertėybės

values

Kompetingumo elementas, parodantis asmens įsitikinimus ir lemiantis jo veikimo (arba neveikimo) logiką, pagrindimą, kas yra teisinga arba klaidinga ir dėl to svarbiausia jo gyvenime ir profesinėje veikloje.

Pastaba: Vertybės lemia asmens gyvenimo ir profesinės veiklos tikslus, asmeninio gyvenimo ir profesinio veikimo būdą. Vertybės reiškiasi kaip būtinos socialiniam gyvenimui ir profesinei veiklai taisyklės, elgsenos normos ir jomis grįsti elgesio bei veiklos modeliai, kurių privalu laikytis kaip objektyviai egzistuojančių, atsižvelgti į juos vertinant profesinius ir visuomeninius reiškinius, mąstant ir kontroliuojant savo mentalinius ir fizinius veiksmus. Iš vertybių randasi požiūriai. Požiūris yra vienas iš požymių, Dublino aprašuose skiriančių pirmosios ir antrosios pakopų studijas.

vientisosios studijos

integrated studies

Universitetinės laipsnį suteikiančios studijos, apimančios pirmąją ir antrąją studijų pakopas, kuriomis siekiama kvalifikacinio magistro laipsnio ir rengiamasi doktorantūros studijoms arba praktinei veiklai.

Pastaba: Vientisosios studijos paprastai taikomos reglamentuojamosioms profesijoms, pvz., teisės, medicinos studijoms. Vientisųjų studijų studentas, sėkmingai įvykdęs programą, gauna magistro laipsnį. Lietuvoje vientisųjų studijų programos apimtis yra ne mažesnė kaip 300 ir ne didesnė kaip 360 kreditų. Pirmoji vientisųjų studijų programos dalis (240 kreditų) priskiriama pirmosios pakopos studijoms, o likusi dalis priskiriama antrosios pakopos studijoms.

Z-Ž

žinios

knowledge

Kompetentingumo elementas, parodantis asmens išmokus faktus, principus, teorijas ir patirtis, kurios yra susijusios su profesine bei kitomis socialinėmis veiklomis ir kurias asmuo gali pademonstruoti.

Pastaba: Skiriamos teorinės ir praktinės žinios. Žinios gali būti aprašytos studijas reglamentuojančiuose dokumentuose kaip profesinės veiklos atlikimo reikalavimas.

žinėjimas

know-how

Tikslingas ir efektyvus žinių bei kitų kompetentingumo elementų taikymas abstrakčiu lygmeniu.

Pastaba: Žinojimas yra būtina, bet nepakankama gebėjimo sąlyga. Galima žinoti ir pademonstruoti reikiamą žinių bei kitų kompetentingumo elementų taikymo seką, bet negalėti paaiškinti, kodėl veikla atliekama būtent tokia seka, nes nėra supratimo. Žinojimas yra supratimo prielaida. Supratimas yra žinojimo tvirtumo sąlyga. Dar žr. supratimas.